

“Actorii” formării: formatorul și cursanții. Trăsături specifice

FORMATORUL

Definiție: persoana care transmite cunoștințe sau aptitudini prin intermediul cuvântului oral sau scris sau prin demonstrație, în mod sistematic sau întâmplător, în forme organizate sau individuale.

Atribuțiile formatorului

- Cunoaște scopul cursului și urmărește atingerea acestuia prin obiective specifice concrete;
- Utilizează un limbaj potrivit și metode adecvate situației;
- Răspunde nevoilor cursanților;
- Mobilizează cunoștințele cursanților și le orientează către conținutul cursului;
- Facilitează schimbul de informații în sensul “instructor-cursant-instructor” și soluționează eventualele conflicte apărute în cursul discuțiilor;
- Nu participă direct la discuție, ci mai degrabă răspunde și retransmite întrebările participanților;
- Stabilește reguli, norme de lucru, metode și tehnici de lucru;
- Se bazează pe încrederea, cooperarea și motivația cursanților pentru a investi timp și efort;
- Nu reacționează și nu răspunde niciodată criticilor directe;
- Utilizează eficient mediile adecvate pentru transmiterea mesajului;
- Veghează la existența unei interacțiuni permanente cu cursanții;
- Are în vedere regulile specifice buneii comunicării în formare;
- Evaluează rezultatele atât pe parcursul secvențelor de formare cât și după fiecare modul în parte.

CURSANTII ADULTI

- Cursantul adult este un partener al formatorului în procesul de formare, iar participarea trebuie să influențeze activ derularea cursului.
- Cursantul adult trebuie să preia responsabilitatea propriei instruirii iar activitățile de instruire auto-direcționate trebuie să facă parte din curs.
- Cursantul adult are de câștigat printr-o comunicare în ambele sensuri, astfel discuțiile trebuie să constituie o parte importantă a cursului. Asigurați-vă că participanții la curs înțeleg că pot câștiga experiență și noi valori de la ceilalți participanți și ca va exista o comunicare bi-direcțională.
- Adulții învață ceea ce percep a le fi folositor în diferite situații de viață.; de aceea trebuie utilizate la Curs materialele și exemplele ce sunt adecvate nevoilor acestora.
- Adulții învață prin reflectarea la propriile experiențe și la experiențele altora ; astfel în timpul cursului trebuie utilizate metode interactive(studii de caz, scenarii, etc).

- Perioada de atenție a adulților depinde de interesul acestora față de experiența respectivă. Acordați timp suficient pentru “procesarea” activităților de instruire.
- Adulții sunt foarte receptivi la cursurile care au legătură în mod evident cu problemele lor zilnice. Acordați posibilități participanților de aplica ceea ce au învățat la situații reale de viață.
- Adulții învață cel mai bine atunci când sunt tratați cu respect. Arătați-vă interesați de probleme și susțineți experiențele participanților.
- Tipic, adulții nu se vad în rol de cursanți. Astfel, cursanții adulți au nevoie de un motiv pentru a se implica. De asemenea trebuie furnizate cursanților oportunități de reușită.
- Adulții învață mai bine într-un mediu informal și familiar. Promovați comunicările interpersonale și de cunoaștere între participanți.
- Adulții raportează instruirea la sistemul lor de valori. Realizați activități orientate spre schimbarea cognitivă, afectivă sau de comportament.
- Adulții vor folosi mai degrabă ceea ce au învățat dacă au fost implicați în evaluarea necesităților de instruire. Implicați cursanții ori de câte ori există posibilitatea de punere în discuție a nevoilor de instruire ale acestora la începutul cursului și pe parcursul acestuia.
- Adulții învață atunci când se simt sprijiniți în experimentarea de noi idei și comportamente. Formați grupuri mici pentru activitățile de instruire.
- Adulții au tendința să aibă puncte de vedere fixe în anumite cazuri ceea ce îi face refractari la noi modalități de gândire și la noi comportamente. Includeți exerciții de feedback interpersonal și posibilitatea de a experimenta.
- Adulții învață să reacționeze la poziția deținută de ceilalți membrii ai grupului. Minimalizați diferențele, sau diferențele aparente, prin acordarea de roluri și promovarea unei atmosfere de deschidere în discuții și în schimburile de informații.
- Adulții sunt motivați intern să dezvolte o eficacitate crescută. Dacă este posibil, permiteți cursanților să-și evalueze ceea ce au învățat și să-și stabilească propriile obiective de instruire.
- Aptitudinile cursanților sunt importante în determinarea a ce se poate asimila și a timpului necesar. Consecința acestui principiu este că formatorul trebuie să își cunoască cursanții.
- Țineți cont de complexitatea cursului și de timpul necesar participanților de a asimila și de reuși în acumularea de noi competențe, cunoștințe sau atitudini.
- Ordinea prezentării materialelor de curs este foarte importantă. Noțiunile prezentate la începutul și la sfârșitul secvenței sunt mai bine ținute minte decât cele de la mijloc.
- Prezentând atât aspectele negative cât și pozitive ale unei acțiuni poate duce la o asimilare sporită a informațiilor. O demonstrație poate fi eficientă atât prin prezentarea modului corect de intervenție practica, cât și prin evidențierea practicilor gresite și interzise.
- Viteza uitării tinde să fie foarte rapidă imediat după instruire. În consecință, este de dorit repetarea noțiunilor în timpul cursului.
- Cunoașterea rezultatelor duce la progrese în instruire. Permiteți-le cursanților să –și cunoască progresele la intervale regulate de timp de-a lungul cursului.
- Exercițiile practice active ajută mai degrabă la asimilarea noțiunilor decât la o receptare pasivă a informațiilor. Acest lucru este de o mare importanță. Dacă

reușiți să-i faceți pe cursanți să participe la predarea cursului, își vor aminti mai bine noțiunile din curs.

- Un mesaj este mai ușor asimilat și acceptat dacă nu vine în contradicție cu deprinderile anterioare. Apelați la experiența anterioară a participanților ; acest lucru va ajuta la asimilarea mesajului.

INSTRUIRE TRADITIONALA comparativ INSTRUIRE MODERNA **CU**

- se concentreaza pe activitatea instructorului
- pun accentul de predare
- cursantul este socotit ca obiect al instruirii
- acorda atentie asimilarii de cunostinte
- neglijeaza metodele de studiu individual
- sunt verbaliste si livresti
- sunt receptive si pasive
- folosesc transmiterea ca produse finite a continuturilor stiintifice
- au caracter aplicativ scazut
- impun control formal, aversiv
- se bazeaza pe motivatie exterioara (constrangere)
- relatii autocratice
- formatorul este un transmitator de cunostinte

- se axeaza pe activitatea celui instruit
- deplaseaza accentul spre invatare
- cursantul este considerat subiect al instruirii
- acorda prioritate laturii formative
- sunt subordonate principiului educatiei continue (autoinstruire continua - tehnici de munca intelectuala)
- se bazeaza pe explorare, experimentare. cercetare si actiune
- cunoasterea se obtine prin metode active
- este euristica; se reconstituie, se redescopera adevarurile stiintifice
- favorizeaza imbinarea teoriei cu practica
- stimuleaza autocontrolul si autoevaluarea
- dezvolta motivatia interioara
- relatii democratice
- formatorul este indrumator si animator

Bibliografie:

Manualul formatorului in domeniul protectiei si promovarii drepturilor copilului - ANPDC 2007
Pedagogie, Constantin Cucos, Iasi, 1996
Metode active in pedagogia adultilor, Roger Mucchielli, EDP 1982

Curriculum pentru pregătirea supervizorilor din sistemul de protecție a copilului ,
Jordan Institute, North Carolina School of Social Work, World Vision, CRIPS, 2001

Sursa: CRIPS, « Suport de curs Formare de formatori »